

تحریک توسعه خرد مقیاس در بافت‌های هدف از طریق شبکه اقدامات مشارکتی^۱

مروارید قاسمی*

مقدمه

نظر به گستره وسیع بافت‌های هدف بازآفرینی در سطح شهرها، تردید در کارآمدی مداخلات یکباره و یک‌جانبه در بخش عمدتاً املاک و مستغلات این حوزه با توجه به تجارب پیشین، و نیز ضرورت احیای این بافت‌ها با استفاده از کلیه نیروها اعم از انسانی، مالی و زمانی، عرصه باز همگانی بهترین عرصه برای گرد هم آوردن نیروهای بالقوه مذکور و رهاسازی پتانسیل آن‌ها و هدایت آن به سطحی بسیطر است. بر این اساس، اقدام مدیریت شهری در جهت فراهم کردن بستر و زیرساخت‌های فنی لازم برای مجموعه‌ای از اقدامات خرد با محوریت مطالبه و مشارکت شهروندان در عرصه باز همگانی، مسیر بازآفرینی بافت شهری از طریق ارتقای کیفیات محیطی در عرصه همگانی را به شیوه‌های مؤثرتر، در بازه زمانی مدیریت شده و به صورتی تدریجی و مستمر هموار خواهد ساخت. همچنین این مهم به هدایت مداخله خرد مقیاس به سمت اقدام مشارکتی و در نهایت برنامه جامع اقدامات قابل‌جانمایی در ساختار طرح‌های فرادست مرتبط با بافت‌های هدف یاری می‌رساند.

تعاریف

«تحریک رشد و توسعه» فرایندی مولد است که با بهره‌گیری از امکانات بالقوه و بالفعل بستر و زمینه محلی، و از طریق ارزش‌افزایی در ابعاد مختلف، انگیزه و پویایی لازم برای ارتقای کمی و کیفی رشد و توسعه و زندگی در بافت‌های شهری را فراهم می‌آورد. تحریک رشد و توسعه، نوزایی و بازآفرینی مداوم، خودانگیخته و تدریجی را در بافت شهری به دنبال دارد.

«طرح محرک رشد و توسعه» به هر حرکت جدید اعمال‌شده از بالا (مداخله) یا دوسویه (اقدام) - اعم از رویداد، فعالیت و نظایر آن - در تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، طراحی، و اجرا برای ارتقای کیفیت زندگی شهری اطلاق می‌شود. حرکتی که با اثر مثبت و انگیزشی بر سایر عناصر موجود در بافت شهری، باعث ایجاد تغییر و بهبود سایر عناصر در محیط خود و ارتقای مطالبات شهروندی و حق به شهر برای به‌زیستی در فضای شهری می‌شود. طرح محرک رشد و توسعه از جنس اجرایی و دارای ماهیت مداخله/ اقدام است، شتابان و نه شتاب‌زده عمل می‌کند و در کوتاه مدت اثربخش است، ولی اهداف خود را در ارتقای کیفیت زندگی شهری، حق به شهر و مطالبات

۱- نوشتار حاضر ماحصل پژوهشی است با همین عنوان که در سال ۱۳۹۴ به مدیریت نگارنده در مهندسان مشاور هنر مهندسی شهر به سفارش شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری انجام پذیرفته است. همکاران اصلی پژوهش عبارت‌اند از مروارید قاسمی، بابک مطلب‌نژاد، سمیرا اصغری، الهه ساکی، آرش میرزاجانی، المیرا نصری و یاسمن یعقوبی.
* کارشناس ارشد معماری و طراحی شهری
mo_ghassemi@yahoo.com